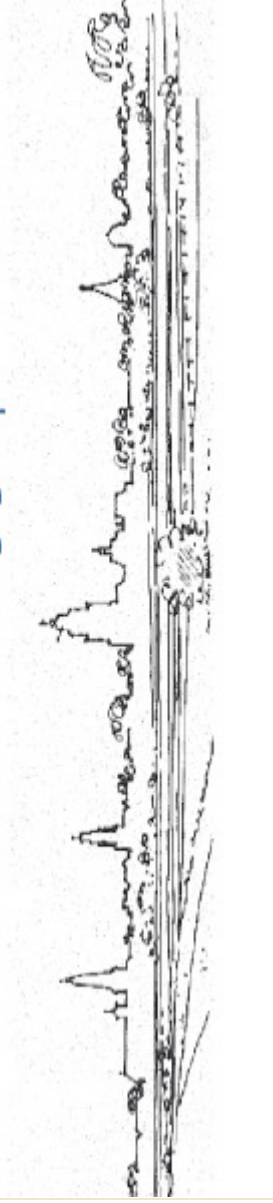

Historische Vereniging Zutphen

Op de Rol in Historisch Zutphen

Internet: www.historiezutphen.nl - E-mail: info@historiezutphen.nl

Op de rol in historisch Zutphen jaargang 5, maart 2011 nr.5

Referentie: HVZ - 24 - 2011 Datum: 13 maart 2011

Informatie van de Vereniging

Jaarvergadering 28 maart 2011.

Graag nodigen wij de leden uit voor onze 29e jaarvergadering op 28 maart 2011 in het IJsselpaviljoen, Zutphen. Aanvang 20.00 uur.

De agenda voor deze vergadering is als volgt:

1. Opening en mededelingen
 2. Vaststelling van de agenda
 3. Verslag van de jaarvergadering gehouden op 29 maart 2010 (zie blz. 2 en 3)
 4. Het jaaverslag bestuur en werkgroepen over 2010 (zie 4 t/m 8)
 5. Het financieel verslag over 2010 (blz. 9)
 6. Het verslag van de kascommissie
 7. Benoeming leden kascommissie
 - 1) Mevr. Speek en de heer R. Rademaker zijn leden kascommissie, De heer Rademaker is niet herbenoembaar.
 8. Begroting 2011 (blz. 10)
- Toelichting op de begroting door de penningmeester
Voorstel tot contributie verhoging
9. Jaarprogramma excursies en lezingen 2011 (blz. 11 en 12)

11. Dank je wel aan vertrekkende werkgroepleden
12. Rondvraag en sluiting

Het bestuur hoopt van harte dat u op deze avond uw belangstelling voor de geschiedenis van Zutphen en daarmee ook voor de Historische Vereniging door uw aanwezigheid zult tonen.

A.J. Reijers, voorzitter
A. Lammers, secretaris

Overzicht activiteiten HVZ in 2011

De HVZ trekt eropuit. Wat is er mooier dan de rijke historie van Zutphen ter plekke te beleven!? Bij een excursie is er meestal sprake van een beperkt aantal deelnemers. Deelname aan de excursies is voor leden van de HVZ gratis. Deelnemers kunnen zich aanmelden bij coördinator Mary van der Haring via **(0575) 47 08 76** of **06-28990680**, of per e-mail via info@historiezutphen.nl. Op www.historiezutphen.nl staat steeds de actuele stand van zaken. Niet-leden betalen € 2,50 per persoon, tenzij zij zich op dat moment als lid aanmelden.

Verzamelaarsfestijn in het Trefpunt in Gorsse.

We weten dat er in Nederland veel verzameld wordt. Maar dat blijft vaak beperkt tot de huiskamer of zolder, in ieder geval de huiselijke kring. Vier samenwerkende historische verenigingen bieden aan verzamelaars de mogelijkheid hun verzameling (of een deel) aan de buitenwacht te tonen en wel op zaterdag 19 maart in 't Trefpunt, Molenweg 53 – 55 in Gorsse. Bezoekers aan deze verzamelbeurs zijn welkom van 10.30 – 16.00 uur.

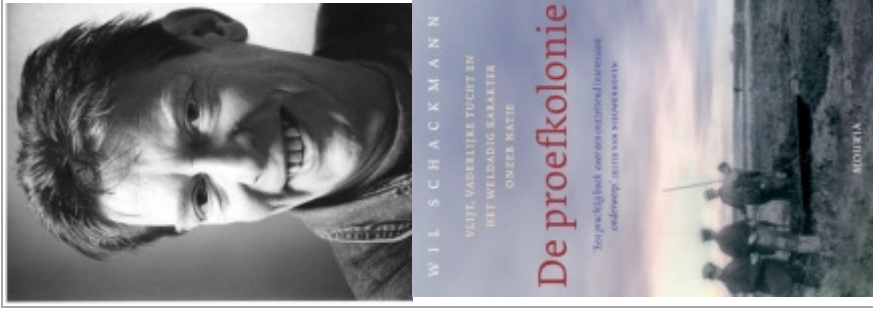
De vier samenwerkende verenigingen zijn: De Marke (Eerbeek Brummen, De Elf Marken (Gorsse), Eefde, Epse, Almen, Harfsen) Historische vereniging Zutphen en het Historisch

Genootschap Lochem Laren Barchem.

Het is zaterdag 19 maart dan ook een unieke kans om de verzamelingen van de 36 verzamelaars, (allemaal leden van de vier verenigingen) te bekijken. Van modelstoommachines, vingerhoeden, alles wat betreft scouting, porselein, miniatuur voertuigen en orgeltjes, oude beroepen, ansichtkaarten, traditionele Achterhoekse kleding, en nog veel meer te zien. In totaal zijn er 46 verzamelingen te bewonderen.

De verzamelaars verkopen niet, maar kunnen u er veel over vertellen. Uw nostalgische hart gaat bij het zien van dit alles, sneller kloppen.. De toegang is gratis en er is voldoende parkeergelegenheid.

Graag nodigen wij allen die betrokken zijn bij hun leefomgeving om deze unieke verzameldag te komen bezoeken.

28 maart 2011

Inleiding door Schrijver Wil Schackmann Thema inleiding: “Zutphense subcommissie van weldadigheid en de Zutphense kolonie.

Wil Schackmann is schrijver van het boek De proefkolonie, vlijt, vaderlijke tucht en het weldadig karakter onzer natie. Bij uitkomen werd het boek allerwegen geprezen om de ‘nabijheid’ waarmee de kolonie en de kolonisten werden beschreven. VPRO’s OVT: ‘Zeer de moeite waard’. Historisch Nieuwsblad: ‘Het komt niet vaak voor dat een historicus het leven van gewone mensen uit de tijd voor de twintigste eeuw kan beschrijven. Daarom is Schackmanns boek buitengewoon waardevol.

Locatie: IJsselpaviljoen

Aanvang 20.45 uur, na afloop van de jaarvergadering. Leden gratis. Niet leden betalen € 2,50. Zie voor nadere informatie de website. <http://www.historiezutphen.nl>

13 april 2011

Thema wandeling over bouwmeester Hellenraet. Deze excursie, o.l.v. Mevr. Bennink, zal langs de panden gaan die door deze architect zijn ontworpen.

Rondleidster Mevr. Bennink om 13.00 uur en 15.00 uur .

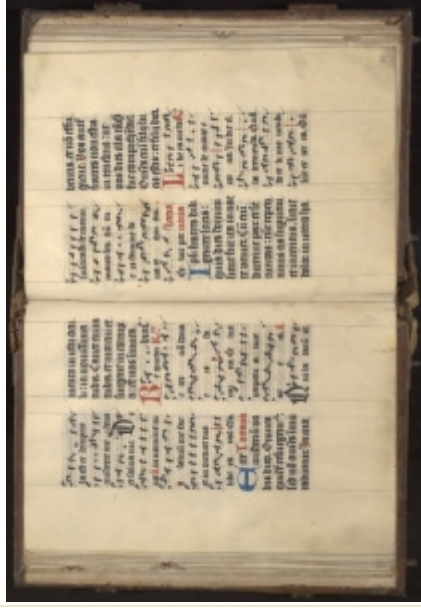
Leden gratis, Niet leden € 2,50.

Vertrek Regionaal archief Zutphen, Spiegelstraat 15, Zutphen.

REGIONAAL
ARCHIEFZUTPHEN

Memorieboek digitaal beschikbaar

Het Regionaal Archief Zutphen heeft een prachtig boek gedigitaliseerd: het mortuarium (ook memorie- of dodenboek genoemd) van de vicarissen van de Sint Walburgiskerk. In dit zestiende eeuwse boek is opgetekend voor welke overleden personen een memoriedienst gehouden moest worden. Het boek is te bekijken via www.regionaalarchiefzutphen.nl. In de toekomst wordt een namenindex aan de afbeeldingen gekoppeld.

Herdenken van doden

Een manier om de doden te herdenken; ze onder aandacht te brengen van God. Zo zou je het opdragen van missen ter nagedachtenis van overleden dierbaren kunnen omschrijven. In middeleeuwen en nieuwe tijd kwam dit veel voor. Familieleden, maar ook religieuze gilden of broederschappen lieten missen opdragen voor overledenen in de Sint

Walburgiskerk. Het was een manier om verzekerd te zijn van een voortdurend gebed zonder dat men zelf voor de overledene hoefde te bidden.

Vooraf welgestelde personen konden zich een dergelijke luxe permitteren. Want geestelijke instellingen verleenden een dergelijke dienst niet voor niets. In schenkingsakten en testamenten lieten mensen geld of goederen na aan de vicarissen, waarbij een deel van de schenking vaak een vergoeding voor het opdragen van missen was.

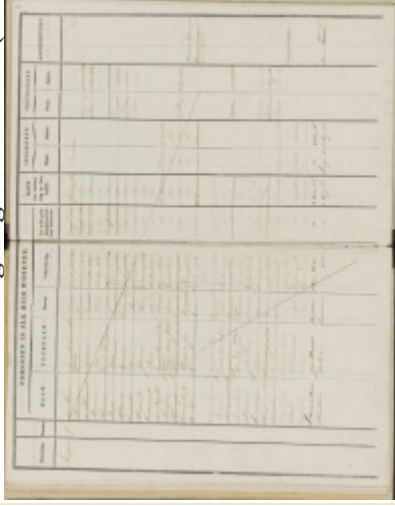
Deze missen of memoriën, werden opgetekend in het zogenaamde Mortuarium, Doden- of Memorieboek. Hierin werd per dag genoteerd voor wie er een memoriedienst gehouden moest worden en door wie. Het Regionaal Archief Zutphen bewaart twee van dergelijke dodenboeken. Het memorieboek van het vrouwenconvent Adamanshuis, en van de vicarissen van de Sint Walburgiskerk. Deze laatste is gedateerd op begin zestiende eeuw, maar in ieder geval van vóór 1537. Het is, in tegenstelling tot het memorieboek van het Adamanshuis, in het Latijn en bevat naast een overzicht van de liturgie, de op te dragen missen en afschriften van schenkingsakten en testamentaire beschikkingen.

Het belang van het memorieboek

Het is een boek dat niet alleen met fraai is vormgegeven, voorzien van gerubriceerde initialen en zorgvuldig is ingebonden, maar ook inhoudelijk nu nog van groot belang is. Zo biedt het ons een blik op de geloofsbeleving van de katholieke gelovigen, maar ook op de geestelijke instelling van de vicarissen. Daarnaast kunnen de namen van de mensen voor wie de memoriediensten werden gehouden, voor genealogische onderzoekers van groot belang zijn.

Tijdens de reformatie zijn veel van dergelijke boeken opzettelijk vernietigd of simpelweg in de vergetelheid geraakt. Het mortuarium van de vicarissen van Sint Walburgis is waarschijnlijk in deze periode in particulier bezit gekomen. In 1963 is het boek door het Rijk van een Duitse particulier gekocht en heeft het een plaats gekregen in Zutphen.

Geheel bevolkingsregister Laren (1850-1939) online

Het gehele bevolkingsregister van Laren uit de periode 1850-1939 is gedigitaliseerd en is nu te bekijken op de website van het Regionaal Archief Zutphen, www.regionaalarchiefzutphen.nl. De 86 boeken bevatten de namen van alle inwoners van de gemeente tussen 1850 en 1939. Voor genealogen is dit een belangrijke bron om meer te weten te komen over hun voorvaderen.

De gemeente laren begon in 1850 met het systematisch registreren van haar inwoners. Het bevolkingsregister volgt iemand door de tijd van adres naar adres binnen de gemeente. Als iemand ging verhuizen naar een andere gemeente, werd de nieuwe woonplaats genoteerd inclusief de datum van vertrek. In het register zijn per gezin de volgende gegevens geregistreerd: namen, het woonadres, beroep, religie en plaats van herkomst en vertrek.

Het bevolkingsregister van Laren bestaat uit 80 boeken. Dit zijn geen dikke boeken, zoals in Zutphen, maar vooral veel dunne. Ieder buurtchap (wijk) had een eigen register. De buurtschappen worden meestal weergegeven in de volgorde: Laren dorp, Oolde, Groot Dochteren, Klein Dochteren, Exel, Ampsen, Nettelhorst, Langen, Zwiep, Boschheurne en Barchem. In 1842 kwam ook Verwolde bij de gemeente. De uitgestrekte gemeente omsloot vrijwel de stad Lochem.

Voorbeeld: Ampsen

Een buurtschap had maar een paar adressen. Ampsen telde bijvoorbeeld in het midden van de 19e eeuw 19 huizen. Te midden van die huizen lag kasteel Ampsen. In 1850 - als het register begint - wordt het kasteel ("huisnummer 7") bewoond door de hoogbejaarde Anne Willem Carel baron van Nagell en zijn vrouw Anna Catharina Elisabeth du Tour. Van Nagell was ambassadeur in Engeland en later minister van Buitenlandse Zaken.

Behalve de familie bevolken ook dienstboden het huis. Zo is er de koetsenier en zijn bediende ("de palfenier"), een kamenier, werkmeiden, keukenmeiden en een melkmeid. Waar ze vandaan komen, hoe oud ze zijn en welke godsdienst ze belijden, is allemaal terug te vinden op één pagina. Een compleet huishouden van 18 personen komt tot leven.

Het adres "huisnummer 7" wordt na het overlijden van Van Nagell overgenomen door zijn tweede zoon Jacques. Ook de samenstelling van dat gezin is op bladzijde 7 van het register te volgen.

Gezocht: vrijwilligers

Vooralsnog is het alleen mogelijk door de registers te bladeren. Zoeken op naam in de registers kan nog niet. Daarvoor moeten eerst de namen die op de bladzijden staan in een database worden ingetikt. Dit is geen moeilijke klus, maar vergt wel veel tijd en doorzettingsvermogen. Het RAZ is opzoek naar vrijwilligers die de namen in willen tikken. Belangstellenden kunnen zich melden bij de projectleider, Etienne van den Hombergh (e.vandenhomborgh@zutphen.nl of tel. 0575-512157).

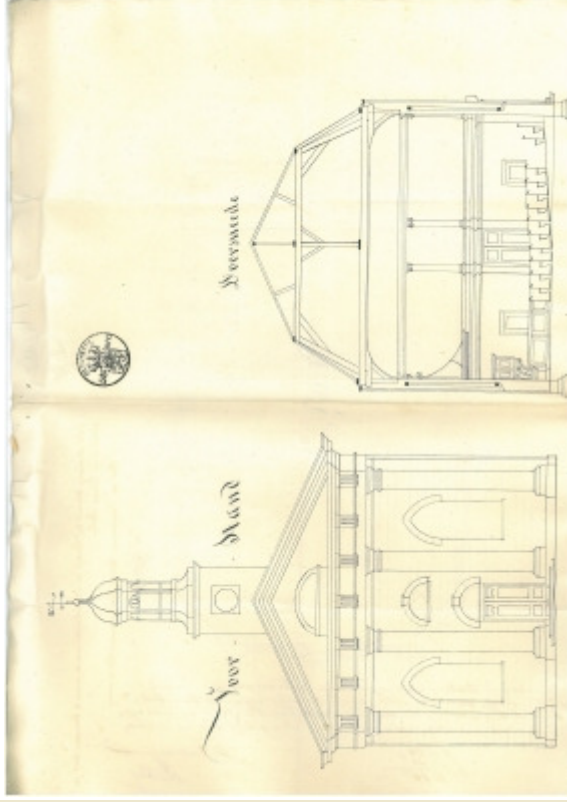
Oude notariële akten uit Lochem bij Regionaal Archief Zutphen

Ruim 23.000 akten van notarissen met standplaats Lochem (1811-1925) zijn vanaf nu in te zien bij het Regionaal Archief Zutphen (RAZ). De akten lagen altijd in Arnhem bij het Gelders Archief, maar op verzoek van de gemeente Lochem zijn ze overgebracht naar het RAZ. Ook de akten van notaris Schaafsma (Gorssel) van de periode 1916-1925 zijn voortaan te bekijken bij het RAZ.

De ruim 23.000 akten (ofwel 13,5 meter) zijn opgemaakt in de periode 1811-1925. In die jaren heeft Lochem acht notarissen gehad. In het begin van de 19e eeuw waren twee notarissen actief in Lochem, daarna was er steeds één: Spijker (1811-1829), Sölnner (1812-1840), Voltelen (1830-

1840), Marin (1838-1859), Mispelblom Beijer (1859-1881), Hooglandt (1881-1888), Schiethart (1888-1915) en Everwijn (1915-1925).

De akten van na 1925 zijn nog niet in zien vanwege wettelijke openbaarheidbeperkingen (privacy). De inventaris is te downloaden op de website van het RAZ, www.regionaalarchiefzutfphen.nl. In de toekomst zullen alle namen die voorkomen in de akten worden toegevoegd aan de database. De akten zelf zijn in te zien bij het RAZ (dinsdag tot en met donderdag, 9-17 uur).

Voorbeeld: de bouw van een nieuwe kerk in dorp Laren (1834)

De inhoud van de akten is divers. Het kan gaan om testamenten, akten van overdracht van onroerend goed en hypotheek, boedelscheiding (ook boedelverdeling), akten van huwelijkse voorwaarden, akten van koop en verkoop van roerende goederen en nummervervisseling van de nationale militie, enzovoort. Een voorbeeld van wat je aan kan treffen in de akten is de publieke aanbesteding van een nieuwe kerk met toren in het dorp Laren in 1834 (akte 1200).

De kerkvoogden (Eggink, Wansink, Marsman, Paalman) van de Hervormde Gemeente van Verwolde, Laren en Verwolde en notaris Joost Bernard Sölner komen op 20 maart 1834 bij elkaar bij Teunis Eggink, logementhouder in Laren dorp, om de akte op te maken.

Bij de akte hoort een bestek en voorwaarden. Bij de voorwaarden is onder andere aandacht voor het bouwsel zelf, het beheer van de oude kerkbanken, het

brandspuithuisje en het uurwerk dat van de oude naar de nieuwe toren moet worden overgebracht. Maar ook moet de aannemer "een deskundig en ter goede naam bekend persoon" zijn. Volgens artikel 36 mag op zon- en feestdag niet worden gewerkt "buiten volstrekte noodzakelijkheid".

Het werk wordt gegund aan twee mannen. De Zutphense metselaar Pieter Lijzen zorgt voor ruim 20.000 gulden voor de opbouw van het kerkgebouw. Het interieur en stucwerk komen voor bijna 17.000 gulden voor rekening van Adrianus Lijzen, timmerman te Aalten.

Waterstaatskerk

De kerk is een zogenaamde Waterstaatskerk. Dit is de benaming voor Nederlandse kerkgebouwen die tussen 1824 en 1875 met financiële steun

van de landelijke overheid werden gebouwd. Ingenieurs van het Ministerie van Waterstaat keurden en controleerden het ontwerp en de bouw van dergelijk kerken.

De kerk van Laren is een rijksmonument. De kerk is ontworpen door architect B. van Zalingen uit Deventer.

Zo zegge wi-j dat, zo schrievie wi-j dat !

Het Oost-Gelders Streektaalidictee is een activiteit om het dialect onder de aandacht te brengen. Het doel ervan is de streektaal uit te dragen, levend te houden en weer prominent op de kaart te zetten, met name waar het de Liemerse- en Achterhoekse dialecten betreft. In november 2007 kwamen vijftig streektaal liefhebbers bijeen om te strijden met de pen. En in de jaren daarna is het aantal deelnemers alleen maar gegroeid.

We hopen dat u de uitdaging aanneemt om deel te nemen aan dit woord- en zinsdictee. Ook al, omdat eenheid van spelling het aanzien van onze streektaal bevordert. Het Standaardnederlands heeft in de negentiende eeuw ook een enorme impuls gekregen toen de spelling ervan officieel vastgesteld is.

Test u zelf, daar waar het gaat om de kennis van onze streektaal. En geniet daarnaast ook van de streektaalmuziek die ten gehore wordt gebracht.

Meer informatie over het Oost-Gelders Streektaaldictee vindt u op www.streektaaldictee.nl

Wanneer uw interesse is gewekt en u zich aan wilt melden voor het Streektaaldictee dan kan dat via een berichtje naar info@streektaaldictee.nl. Het liefst voor 15 maart.

U krijgt dan alle benodigde informatie van ons.

We hopen u te mogen begroeten op donderdag 31 maart 2011.

Namens het comité Oost-Gelders Streektaaldictee,

Henk van Aalten

KB Koninklijke Bibliotheek
Nationale bibliotheek van Nederland

Tentoonstelling: Geschreven Portretten, 50 onvergetelijke Nederlanders

De KB en het Nationaal Archief presenteren van 4 maart t/m 29 mei persoonlijke documenten uit de levens van bekende schrijvers, politici en andere prominente Nederlanders in de expositieruimte De Verdieping van Nederland. Onvergetelijke vrouwen en mannen passeren de revue, waaronder Mata Hari, Aletta Jacobs, Louis Couperus, Harry Mulisch en Annie M.G. Schmidt. De getoonde brieven, boeken en andere documenten vertellen iets kenmerkends over deze markante Nederlanders. Het grootste deel van deze personen wordt belicht op de website <http://www.biografischportaal.nl/>.

De KB en het Nationaal Archief werken samen met de Stichting CPNB, organisator van de Boekenweek. De tentoonstelling sluit aan op het motto van de Boekenweek, Curriculum Vitae - Geschreven Portretten.

[Kijk voor meer informatie en activiteiten op de website van De Verdieping van Nederland](#)

Meer dan 10.000 bezoeken aan de KB in januari

De KB ontving in de maand januari 10.000 bezoeken - dat was nog niet eerder voorgekomen. Irmgard Bomers, sectorhoofd Marketing & Diensten, verraste degene die dit 10.000ste bezoek bracht met een grote bos bloemen, het boek 100 hoogtepunten van de Koninklijke Bibliotheek en een gratis verlenging van haar KB-lidmaatschap. De studente uit Utrecht die speciaal naar de KB kwam voor de kunstgeschiedeniscollectie, was erg verrast en 'helemaal van haar apropos' door dit feestelijke onthaal.

[Ga naar de KB-website](#)

Lezing: Mannen van karakter

Wie waren toch de mannen van karakter die de moderne geesteswetenschappen vorm gaven? In de tweede helft van de negentiende eeuw professionaliseerden de geschiedschrijving, de archeologie, de kunstgeschiedenis, de studie van de literatuur, de wijsbegeerte. De Belgische cultuurhistoricus Jo Tollebeek deed in de KB onderzoek naar enkele hoofdrolspelers uit deze periode, onder wie bibliothecaris Byvanck, en presenteert de resultaten hiervan in een lezing op 24 maart om 19.30 uur.

[Lees meer over de lezing](#)

Dossier abortuskliniek Mildredhuis

Bent u op zoek naar de achtergronden bij actuele onderwerpen? Wilt u meer weten over politiek, cultuur, geschiedenis of sport? Dan kunt u terecht bij de 'Dossiers'. Bij belangrijke nieuwsfeiten plaatst de KB webdossiers die de actualiteit verbinden met het verleden. Wilt u nog meer lezen over een onderwerp? Elk dossier bevat een lijstje met leestips uit onze rijke collectie. Op dit moment staat het dossier over de abortuskliniek Mildredhuis op [de KB-website centraal](#).

MUSEA | Stedelijk Museum Zutphen | Museum Henriette Polak
ZUTPHEN
kantoor musea: Rozengracht 3, 7201 JL Zutphen
postadres: Postbus 4131, 7200 BC Zutphen
t 0575 516 878
e museazutphen@zutphen.nl
www.museazutphen.nl www.museumhenriettepolak.nl

Volg de Musea Zutphen nu ook via Twitter : <http://twitter.com/#!/MuseaZutphen>

**Tentoonstellingen:
Stedelijk Museum Zutphen**

06.11.2010 t/m 06.03.2011

Jan Bos

kleine Hollandse meester

22.01.2011 t/m 03.04.2011

Wim Bannink - Sprakeloos landschap

Een fotografisch reisverslag van zijn reis naar Antarctica

Museum Henriette Polak

12.02.2011 t/m 15.05.2011

Mijn minnaar en ik IV

Werken van kunstenaarschepaar Onno Broeksma en Natasja Bennink

De CODA Agenda

Via onderstaande link komt u op de pagina agenda de CODA activiteiten voor de komende maand (vanaf vandaag).

<http://www.coda-apedoorn.nl/agenda/de-komende-maand/>

facebook

Onze vereniging ook actief op Twitter en Facebook. Wekelijks worden daar nieuwsfeitjes over de historie van Zutphen weergegeven. Wilt u deze ook ontvangen? Dan kunt u zich via [deze link](http://twitter.com/HistVerZutphen) aanmelden. <http://twitter.com/HistVerZutphen> . Op Facebook kunt u zelf ook berichten, vragen etc. plaatsen. Voor Facebook kunt u op [deze link klikken](#).

[Wilt u deze nieuwsbrief niet langer meer ontvangen dan kunt u zich via deze link afmelden.](#)

Nieuwsbrief verstuurd door [JDI internet professionals](#) op verzoek van de Historische Vereniging Zutphen